

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail,
Post Office Department, Ottawa"

Edinost

BOJ PROTI PREOSTANKOM
FAŠIZMA — PROTI ČRNI RE-
AKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN
VARNOST V SVETU!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Let. 4. Št. 187. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, NOVEMBER 6TH, 1946 Price 5c. Vol. 4. No. 187.

Provokacije fašističnih elementov v Trstu

Trst, 4 nov. — Associated Press prinaša poročilo iz Trsta, v katerem pravi, da so pro-italijanski elementi napadli poslopje v katerem se tiska pro-jugoslovanski časopis. Metali so kamenje v poslopje in mimoidoče Slovence. Ti elementi so vprizorili demonstracijo v znak 28 obletnice odkar je Italija dobila po prvi svetovni vojni Trst in Julijsko Krajino kot plačilo z strani njenih zaveznikov. Ta druhan se je zbrala istočasno pred poslopjem glavne zavezniške vojaške uprave ter nemoteno klicala: "Proč z tujci".

omenjeno, kaj je podvzela policija proti profašističnim elementom, kateri so protipostavno razbijali poslopja, metali kamenje na mimoidoče ljudi, ter razsajali po mestu.

Sovjetski predlog za mir in sigurnost

New York — Sovjetski minister za zunanje zadeve, Vjačeslav Molotov je spravljal v temeljito presečenju zbornico Združenih narodov, ko je postavil na dnevni red vprašanje razorožitve kot prvotni predpogoj za mir in sigurnost v svetu.

čitev priprav za novo vojno, vsebujejo naslednje štiri točke, ki jih je na dnevni red postavil, Vjačeslav Molotov.

teresom narodov, ker se z tem zmanjša veliko breme izdatkov za oboroževanje, katero pa ni v skladu z povojnimi razmerami.

KANADSKÉ SLOVANSKE ORGANIZACIJE BODO SODELOVALE NA VSE-SLOVANSKEM KONGRESU V BEOGRADU

Dne 8. decembra t. l. se bodo vršili v Beogradu Tretji Vse-slovanski Kongres, katerega se udeležijo predstavniki vseh slovanskih zemelj: Sovjetske zveze, Poljske, Čehoslovaške, Bolgarije in Jugoslavije.

sim Bijelič, Edo Jardas, Jurij Matešič in Mirko Šimac.

Reakcija tipa Vanderberga odloča v zunanji politiki

Minneapolis — Henry A. Wallace, bivši trgovinski tajnik Združenih držav doži senatorja Vanderberga in njemu podobne pri odločanju zunanje politike, katera vodi v vojno proti Sovjetski zvezi.

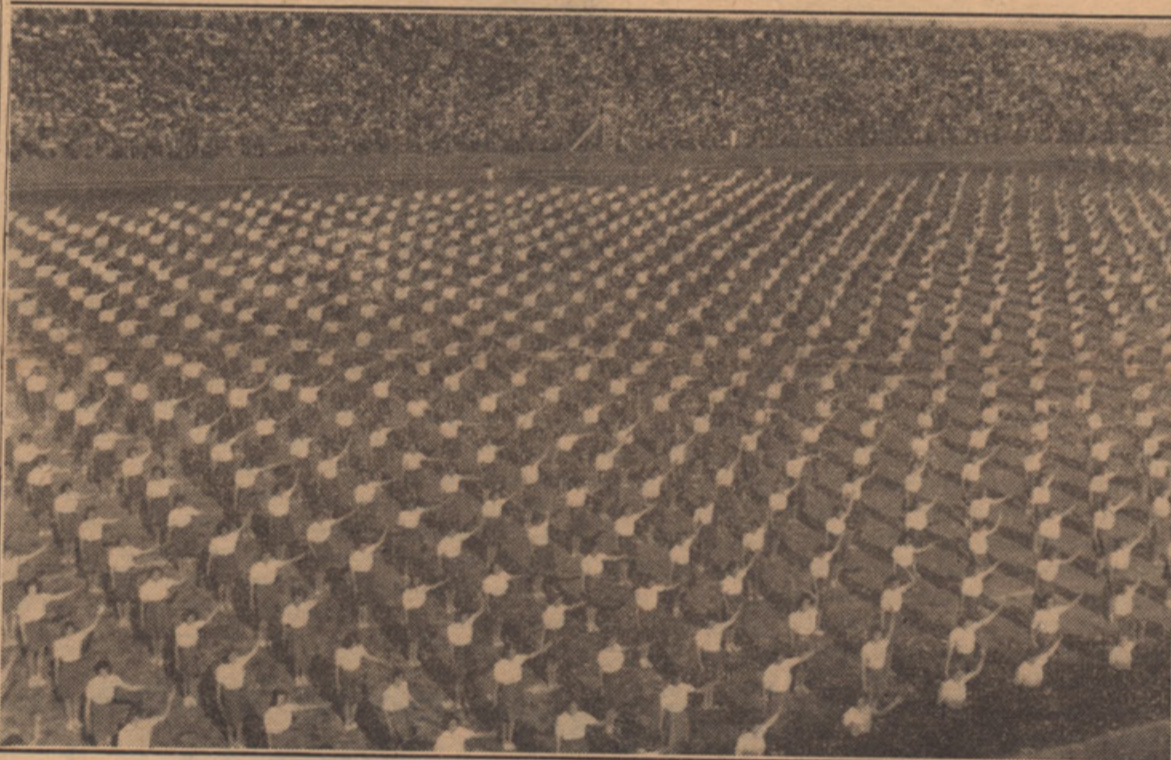
ljena z strani vojaških mož in mož tipa Vanderberga.

Miroljubni narodi so proti vojni

Beograd, 4 nov. — Maršal Tito, predsednik vlade FLR Jugoslavije je govoril na množičnem zborovanju katerega se je udeležilo okrog 30.000 prebivalcev v Beogradu.

Milijoni navadnih Američanov so proti neodgovornemu kriku reakcije po novi vojni. Oni zahtevajo, da se naredi konec atomski diplomaciji katera se vodi na podlagi trdega postopanja z Rusijo, je dejal Orlov.

NASTOP 3250 TELOVADK NA ŠPORTNEM STADIUMU V TRSTU

Dne 1. maja 1946 se je vršil nastop 3250 telovadk na športnem stadionu v Trstu, kjer jih predstavlja gornja slika. Mladina Trsta in Julijske Krajine, katera je skozi osvobodilno vojno pokazala neizmerno junakstvo in borbo za svobodo svojega naroda, je pokazala obenem komaj eno leto po zmagi nad fašističnimi osvajalci veliko zanimanje za fizkulturo. Tisoči mladincev in mladink so se udeležili fizkulture nastopa, kakor se udeležujejo z delovnim poletom pri vseh delih na obnovi.

Nemogoče je, da bi zapustili ozemlje, ki je bilo že dodeljeno Jugoslaviji, in prepustili tamkajšne Hrvate in Slovence negotovi osodi

GOVOR ALEŠA BEBLERJA NA SEJI POLITIČNO TERITORIALNE KOMISIJE ZA ITALIJO

Jugoslovanski delegat Aleš Bebler je imel 17. septembra na seji politično-teritorialne komisije za Italijo naslednji govor:

Dovolite mi, da na kratko razložim problem, ki ga predstavlja francoska črta kot meja svobodnega teritorija Trsta z Italijo in Jugoslavijo.

Kakor veste, gre francoska črta severno od Devina proti vzhodu, nato pa zavije proti jugu vzporedno z obalo in zavije na morje blizu mesta Novigrad. Ta črta odseka približno 70 km obale in precejša del istrskega polotoka. Zakaj dela francoska črta tak lok? V sklepih Sveta ministrov za zunanje zadeve in v pogodbah predstavnikov velesil, ki so sodelovale pri izdelavi načrta mirovne pogodbe, ni pogojev, ki bi bili točno navedeni. Navedena pa sta tam dva glavna razloga:

1. da je Trst mesto z italijansko večino;

2. internacionalni značaj pristanišča v Trstu.

Kar koli naj bi že mislili o teh razlogih, g. Kardelj, šef naše delegacije, je jasno obrazložil naše stališče glede Trsta in njegove usode. Vsiljuje se vprašanje, zakaj je ostali teritorij ločen od Jugoslavije in zakaj ne vključuje francoska črta samo mesta Trsta?

Ta dva razloga, ki sta navedena tudi v dokumentih in govorih

predstavnikov velesil, se nanašata samo na mesto, v katerem je večina italijanska in ki predstavlja najvažnejše jedro italijanske manjšine na jugoslovanskem ozemlju. Tržaško pristanišče ima mednarodni pomen; ravno v tem se razlikuje od ostalih malih pristanišč, ki so po večini samo ribiška pristanišča na tej obali.

Biti morajo drugi razlogi in kakšni? Ali je morda francoska črta od točke severno od Devina pa do Novigrada etnična črta? Ali loči ta črta kraje z italijansko večino od krajev z jugoslovansko večino? Ne, tega ni nihče nikoli trdil. Od Devina pa vse do točke, kjer se obrne na jug, prehaja skozi čisto jugoslovansko ozemlje. Od obale do Julijskih Alp in še dalje je to ozemlje jugoslovansko in etnično med najbolj strnjanimi. Ko pa zavije črta proti jugu, na istrski polotok, zadene na nekaj malih italijanskih mest, ki pa so spet medseboj ločena zaradi slovenskega zaledja. Spominjate se, da smo večkrat ponavljali in je komisija strokovnjakov tudi ugotovila, da se zaradi takega položaja izoliranih etničnih otokov na črte. Prav zaradi tega pa so si izmislili teorijo o ravnotežju, da bi opravičili razkosanje Julijske krajine.

Kje pa je potem etnična črta? Strokovnjaki so jo našli. V čl. 50

poročila pravijo, da sta občini Ronke in Tržič skoro popolnoma italijanski, občini Doberdob in Opatje selo pa skoraj popolnoma slovenski. Po črti, ki gre med Tržičem in Opatjim selom, pridemo do morja. Tu pride etnična črta med strnjanim italijanskim in strnjanim jugoslovanskim ozemljem do morja, od tam pa ni več nobene črte. Zato je črta, ki je v načrtu, in ki gre od avstrijske meje proti morju, več ali manj vzporedna z etnično črto, od katere se oddaljuje na škodo Jugoslavije in pri Devinu zavije na vzhod v notranjost Jugoslavije. Zato ne more biti razlog za tak predlog etnična črta.

Dovolite mi, prosim, da ne bom govoril o teoriji etničnega ravnotežja. Navedli smo že argumente proti taki teoriji in prepričani smo, da smo o tem vse prepričali, ker ni tej argumentaciji nihče nasprotoval. Noben član te komisije ni našel niti enega argumenta, da bi podprl teorijo "etničnega ravnotežja". To je logično in razumljivo, ker bi se znašla večina držav, ki so tu zastopane, v zagati, če bi od njih zahtevali, da naj izvajajo na svojem teritoriju tako ravnotežje. Gre torej za drugo stvar. Ali morda loči ta črta ono ozemlje, ki ima italijansko večino, od Jugoslavije? Ali obstajajo ekonomski razlogi? Poglejmo najprej koridor! V koridorju med Devinom in Trstom je bilo po štetju iz leta 1910 9667 Jugoslovancev in 704 Italijani. Niti štetje iz leta

1921, ki je po mišljenju samih italijanskih strokovnjakov čista potvorba, ni moglo pokazati italijanskega značaja tega ozemlja, ker bi bila laž preveč očitna. Po tem štetju je bilo na tem področju štirikrat več Jugoslovancev kakor Italijanov.

Ali morda vendarle ni ekonomskih razlogov? Podan je bil en tak razlog, ki ga je formuliral pred nekaj dnevi v svojem govoru Mac Neil, predstavnik Anglije, ki je izjavil:

Če želimo, da bo svobodni teritorij Trsta sposoben za življenje, se nam zdi najvažnejše, da zajamčimo njegove zveze. Pod temi pogoji je koridor neobhodno potreben.

Slišali pa smo že tudi nekatere delegate, ki pravijo, da Trst ne bi smel biti izročen na milost Jugoslaviji in da je zaradi tega potreben koridor, skozi katerega gre železniška proga iz Trsta v Tržič. Udine in Benečijo.

JUGOSLAVIJA JE BILA LETA 1919 UDELEŽENA V TRŽAŠKEM PROMETU S 34,7%, ITALIJA PA LE S 3,6%

Kako je s to teorijo glede na odvisnost, oziroma neodvisnost Trsta od Jugoslavije? Poglejmo položaj iz normalnih časov in vprašajmo se, kako močne so bile železniške prometne zveze raznih evropskih dežel s Trstom? Našli bomo naslednje številke: Področja, ki danes sestavljajo Jugoslavijo, so bila udeležena v tržaškem

prometu leta 1919 s 34,7%. Poglejmo pa tudi dežele, ki vzdržujejo prometne zveze s Trstom preko Jugoslavije, t. j. preko železniških prog, ki gredo preko jugoslovanskega ozemlja. Avstrija je bila udeležena s 25,8%, Češkoslovaška z 19,3%, Madžarska s 6,2%. Če torej niti ne računamo dežel z majhno udeležbo, kakor sta n. pr. Rumunija in Poljska, so bile udeležene Jugoslavija in dežele, ki vzdržujejo promet s Trstom preko Jugoslavije, s 86%. Železniške zveze preko koridorja, ki ga sedaj predlagajo, se je leta 1919 posluževala samo Italija, ki je sodelovala v prometu s Trstom s 36%. Torej na eni strani 86% udeležba, na italijanski pa 3,6%.

Ali je glede na to okolnost razumno misliti, da bi lahko postal Trst neodvisen od Jugoslavije? Ali ni očitno že na prvi pogled, da je Trst odvisen, glede na svoj položaj, od svojega zaledja? Govorijo tudi o železniški prog, ki Avstrijo in Trstom, ki naj bi šla skozi koridor in italijansko ozemlje, torej o prog, ki jo nazivamo "pontesko". Ali naj bi služila ta eddina proga kot ventil za primer carinske vojne, ki bi jo pričela Jugoslavija, ali pa v primeru ovir na železniških progah, s katerimi bi hotela Jugoslavija zadušiti Trst? Ali bi imel ta ventil v takem primeru kak pomen?

Pred vsem je treba ugotoviti, da je Trst edino pristanišče v Evropi, ki ni zvezano s svojim zaledjem.

(Dalje na 4 str.)

Istočasno se je izjavil proti novi Ustavi za katero je ljudstvo glasovalo z ogromno večino.

Kot znano splošne volitve se bodo vršile dne 10. novembra. To je poglavni razlog za se razvneto kampanjo proti novi Ustavi in proti koalicijski vladi, katero sestavljajo poleg ostalih strank, komunistična in socialistična Partija. Za pričakovati je, da bo francosko ljudstvo prav tako kot je pri glasovanju za Ustavu, odgovorilo reakciji tudi pri splošnih volitvah dne 10. novembra.

Edinstvo Komunistov in Socialistov v Italiji

Rim — Poročilo iz Rima prinaša program edinstva med Komunisti in Socialisti, kateri so dosegli sporazum na osnovi skupnega programa za prihodnje volitve, ki so bodo vršile prodoljno spomlad.

V programu so predvidene 6. točk, ki se nanašajo: 1. — iztrebitve ostankov fašizma, 2. konsolidacija demokratične republike in narodnih svobodščin, 3. Industrijska reforma, nacionalizacija monopolistične industrije, banke in druge ustanove, vzpostavitev narodnih organov, kateri bodo vodili nacionalizirano življenje, 4. Agrarno reformo, odpravo velikih imetij in razdelitev istih med siromašne kmete, razvijanje združništva v poljedelstvu, 5. generalno zvišanje mezdne lestvice delavcem, 6. vpeljavane in izvajanje take zunanje politike katera bo jamčila mir in kolektivno sigurnost.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.Dopisi brez podpisa se ne vpoštevaajo. Rokopis nenarodnih
člankov in dopisov se ne vrača.

29 obletnica oktoberske revolucije

Dne 7 novembra se vrši 29. obletnica velike oktoberske
revolucije.

Ta datum, ki je zgodovinskega pomena za narode in človeštvo v splošnem, nas spominja na datum pred 29. leti, ko so narodi Rusije združeni pod vodstvom Partije boljševikov — velikega Lenina in Stalina — strmoglavili reakcionarno in izdajalsko vladno Kerenskega ter vzpostavili vladno delavcev in kmetov — sovjetsko vladno.

Toda ta datum nas prav tako spominja na velike žrtve in odločno borbo narodov velike in mogočne Sovjetske zveze. Proti mladi in komaj rojeni sovjetski državi so se borili ne samo notranja carska aristokratska reakcija in razni drugi izdajalci delavskega razreda, temveč tudi zunanji imperialisti. Zunanji imperialisti so skušali z intervencijo uničiti rojstvo prve socialistične države in z tem omogočiti povrnitev na oblast korupcijski carski aristokratski reakciji, da bi nadalje izkoriščala ruski in ostale narode tako za samosvoje kot za zunanjih imperialistov interese.

Tekovine velike oktoberske revolucije so mnogoštevilne. One vključujejo kulturni razvoj naroda, industrializacijo države, socialni in ekonomski napredek. Vključujejo narodno edinstvo, enakopravnost spola, pravice do dela in življenja, pravice do izobrazbe vsem in vsakemu državljanu, kateri dela in hoče delati za skupni narodni napredek. Toda tekovine oktoberske revolucije vključujejo rojstvo slavne Rdeče Armade, sedaj Armade Sovjetske zveze, katera ni predstavljala samo mogočno zaščito tekovin oktoberske revolucije odsovjetskih narodov, temveč rešitev narodov in človeštva pred zloglasno fašistično nadvlado suženjstva in smrti v svetu.

Tekovina velike oktoberske revolucije je prav tako tudi miroljubna politika Sovjetske zveze. Sovjetska zveza se je borila za mir pred zadnjo vojno, ona se bori tudi danes za trajen in pravičen mir ter kooperacijo med narodi v svetu. To je zakaj gledajo manjši narodi v svetu v Sovjetski zvezi najmočnejšo zaščitnico njihovih interesov, ker so prepričani, da je politika Sovjetske zveze, politika miru in medsebojnega pomaganja k zgraditvi srečnejšega in blagostanejšega poveljnega sveta. Prepričani so v to, da njena politika ni osvajaalna.

Sovjetska država velika Sovjetska zveza je zgrajena in se gradi na velikih načelih socializma — Marksa-Lenina in Stalina.

Seja Gl. odbora in povrnitev izseljencev

Preteklo nedeljo se je vršila seja Glavnega odbora ZKS., na kateri so sprejeti zelo važni zaključki. Poleg ostalih zaključkov, ki se nanašajo na organizacijska vprašanja, kampanjo Edinosti itd., je sledila obširnejša diskusija po vprašanju povrnitve izseljencev.

Glavni odbor je pozdravil zasnovo, da se izseljenci povrnejo v delovnih grupah, katere naj bi bile istočasno opremljene z vsem potrebnim orodjem, ker samo tako bodo mogle najbolj koristiti pri obnovi. Take delovne grupe so že ustanovljene v južnem, zapadnem in severnem Ontario, kakor tudi v zapadnih provincah zlasti British Columbij. Tem grupam lahko pristopijo vsi tisti, kateri želijo postati člani takih grup in se povrniti v staro domovino, ter delati tam kamor bodo ena ali pa druga grupa poslana. To pa ne ovira za pristop k takim grupam vsem tistim, kateri se nameravajo povrniti posamično. Tudi taki lahko potujejo z grupami, če je to njihova želja.

Pristopiti k delovnim grupam ni prav nobene ovire zaradi denarne vloge. Pri mnogih je prevladavalo mnenje, češ da mora vložiti toliko in toliko denarja, če hoče postati član grupe. Član grupe lahko postane prav vsak, kakor je bilo naznanjeno v izjavi konference delovnih grup, katera je bila priobčena v prejšnji izdaji. Vse kar se zahteva od člana delovnih grup je to, da se soglašata z načeli delovnih grup in da je voljan izpolnjevati njene naloge. Med tem tisti, ki vložijo svoje denarne vloge, so te popolnoma izplačljive odnoso na varnostni podlagi da bo denar članu na njegovo zahtevo izplačan toliko kolikor ga je vložil.

Nadalje, Glavni odbor je sklenil glede kampanje Edinosti, da se vrši na podlagi določene kvote z strani odsekov samih. Nekateri odseki so si že določili kvoto, drugi so objavili storiti kolikor več mogoče za obstoj lista. N. pr. odsek Zveze v Timminsu je zaključil zbrati 200 dolarjev za tiskovni sklad, kar je nekoliko manj kakor je bila njegova svota v zadnji kampanji. Če bodo odseki sledili primeru odseka v Timminsu, ni prav nobenega dvoma na dober uspeh kampanje Edinosti. Za obstoj lista je treba zbrati preko 2 tisoč dolarjev. Zato se glasi sklep Glavnega odbora, da si odseki sami določijo kvoto, toda naj se pri temu sklepu vladajo napram potrebi za obstoj lista, to je, potrebi denarnega fonda.

Poročilo Gl. tajnika, katero je obenem delovna resolucija izide v prihodnji izdaji, katera bo tiskana na 8 strani z imeni darovalcev za x-raj aparat. Poleg tajnikovega poročila bo priobčeno tudi poročilo Gl. blaginika Zveze in tudi urednika Edinosti. Tako bodo imeli odseki Zveze in članstvo pred seboj celotno delo seje Glavnega odbora Zveze Kanadskih Slovencev.

Proglas Osvobodilne Fronte

ZA VOLITVE V USTAVODAJNO SKUPŠČINO LJUDSKE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Tukaj prinašamo tekst proglasa Osvobodilne fronte pred volitvami v Ustavodajno skupščino Ljudske republike Slovenije. Volitve so se vršile dne 27 oktobra, na katerih je slovenski narod prvič v svoji zgodovini odšel na volišče in izvolil svoje resnične predstavnike. Ured.

Dne 27. oktobra bo slovensko ljudstvo prvič v svoji zgodovini izbralo na svobodnih volitvah svojo prvo Ustavodajno skupščino. Razpis volitev je nova potrditev načel Ljudske fronte Jugoslavije, ki hoče pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije in voditelja narodov Jugoslavije maršala Tita omogočiti najširšim množicam delovnega ljudstva, delavcev, kmetov in delovne inteligence, da razvijajo vse napore za čim hitrejšo graditev srečne in močne skupne države Federativne ljudske republike Jugoslavije. Nova Jugoslavija je gradila svojo suverenost v teku narodno osvobodilne vojne in v času vojne graditve z odločno borbo proti svetovnim imperialističnim klikam, ki jim je suverenost malih narodov trn v oči, saj vidijo v tem nepremagljivo oviro za njihove nadaljnje zavojevalne načrte in nevarnost, ki bi mogla "pohujšati" male kolonialne in polkolonialne narode, ki so v teku zadnjega stoletja postali nesrečni plen njihovih apetitov po "nadvladi" v svetu. Ta izgraditev suverenosti Titove Jugoslavije je omogočila, da si slovenski narod danes lahko privrta v svoji zgodovini sam kroji svojo ustavo.

Z volitvami v Ustavodajno skupščino se dokončuje prva doba graditve slovenske državnosti kot trdnega sestavnega dela nove Federativne ljudske republike Jugoslavije. Enakopravnost narodov Jugoslavije je prišla v teku narodno osvobodilne borbe v celoti do svojega izraza, dobila je zakonito potrditev s pred letom dni sprejeto Ustavo FLRJ in bo končno še enkrat odločno manifestirana s sprejetjem prve ustave Ljudske republike Slovenije. S tem se bi Ustavodajna skupščina spremenila v redno skupščino Ljudske republike Slovenije.

Volitve v Ustavodajno skupščino imajo dvojen, izredno važen pomen. Predvsem pomenijo dokončno izgraditev slovenske državnosti v okviru FLRJ. S tem strani pomenijo te volitve potrditev in priznanje volivcev Ljudske fronti Jugoslavije ter Osvobodilni fronti slovenskega naroda za doslej dosežene uspehe in pridobitve osvobodilne borbe.

Z druge strani pa pomenijo te volitve predvsem vključitev najširših ljudskih množic za čim uspešnejšo izvršitev težkih in odgovornih nalog, ki stoje pred nami. Pred Osvobodilno fronto stoji danes naloga, mobilizirati vse sile zato, da bi bili napori našega naroda za obnovo istočasno usmerjeni in čim hitrejši dvig gospodarske moči FLRJ in v njenem okviru za porast gospodarske moči Ljudske republike Slovenije, da bi tako lahko čim prej in čim posledneje prešli v načrtno gospodarstvo, ter pri tem vključili delovno pobudo najširših množic na vseh gospodarskih področjih v enotni republiški in zvezni načrt.

Razpis volitev pa ima tudi izredno važen zunanje-političen pomen. Vse imperialistične sile sveta napenjajo prav te dni na mirovni konferenci vse moči, da bi preprečile dokončno združitve vseh delov slovenskega naroda v FLRJ. Zato bodo naše volitve poleg mobilizacije najširših množic za nadaljnjo graditev FLRJ tudi manifestacija odločnosti in enotnosti našega naroda v borbi za združitve vseh delov našega narodnega telesa v FLRJ, v borbi za resničen, pravičen mir, v borbi za uničenje imperialističnih klik v svetu.

DELAVCI, KMETJE, DELOVNA INTELIGENCA!

Osvobodilna fronta vam stavlja na teh volitvah vprašanje, ali potrdite njeno dosedanje delo za osvoboditev in obnovo porušene domovine ter za priključitev Primorske, Trsta in Koroške k novi FLRJ.

Osvobodilna fronta vas obenem poziva, da z glasovanjem za njene kandidate omogočite nadaljevanje dela za čim uspešnejšo načrtno razvijanje vseh delovnih sil s ciljem, da bi čim prej gospodarsko dvignili Ljudsko republiko Slovenijo in Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, ker je to za najboljše garancija za našo resnično neodvisnost.

Medtem, ko je Osvobodilna fronta razvijala vse sile za obnovo domovine, za odpravljanje osnovnih krivic preteklosti, za dosledno izvedbo agrarne reforme, za dosledno očiščenje vsega našega gospodarskega aparata od izdajalskih in kolaboracionističnih elementov, ki so privedli staro Jugoslavijo v popolno gospodarsko odvisnost od zunanjega sveta in do sramotne kapitulacije 6. aprila 1941, je skušala reakcija ravno v tem času stalno ovirati vse te napore nove Jugoslavije, razbijati enotnost delovnega, narodno-zavednega ljudstva in iskati opore v zunanjem svetu, da bi nas ponovno privedla v odvisnost od zunanjega sveta.

Zlasti del duhovniščne skuša izkoristiti vero in cerkev proti ljudski oblasti, da bi razbil delovni polet ljudstva in oslabil odpornost FLRJ pred zunanjim sovražnikom. Ker ne more najti opore v ljudstvu, se kot v času narodno osvobodilne borbe zateka po pomoč k zunanjim sovražnikom naše države. Namesto, da bi episkopat obsodil pred ljudskim sodiščem razkrinkano kolaboracionistično duhovniščno, piše pastirska pisma, s katerimi hoče odvrti ljudstvo od njegove oblasti in s katerimi nudi moralno podporo zunanjim sovražnikom FLRJ.

Osvobodilna fronta vas zato poziva, da z najširšo udeležbo na volitvah razkrinkate vso tisto reakcionarno gospodo, ki išče pomoči onstran meja in ki hoče ponovno vdnjati naše narode svetovnim imperialističnim klikam. Pokažite tudi na volitvah, da hočete posvetiti vso pozornost, ves delovni napor in najširšo iniciativnost gospodarskemu dvigu in čujanju neodvisnosti nove Jugoslavije in zno Ljudske republike Slovenije!

Osvobodilna fronta gre zato v vodilne odločene, da mobilizira vse sile za najširšo pomoč ljudstva pri graditvi naše vojske, pri utrjevanju zavednosti moštva te vojske in da bi s lastnimi silami omogočila čim hitrejši napredek tehnične opreme Jugoslovanske armije.

DELAVCI!

Delavski razred je v teku zadnjega leta pokazal čudovito energijo v naporih za obnovo in graditev naše industrije. Kot je bil delavski razred nosilec največjih naporov v času narodno osvobodilne borbe, kot je bil on tisti, ki je nosil najtežje breme za obnovo porušene domovine, tako bo naš delavski razred, organiziran v svoji močni in enotni sindikalni organizaciji, tudi v bodočnosti najsigurnejši temelj še bolj načrtnega gospodarstva.

Kolikor emotnejša in trdnjša bo Osvobodilna fronta, kolikor enotnejši in trdnjši bo slovenski narod na predstojećih volitvah, toliko uspešnejše bo prizadevanje ljudske oblasti za izpolnjevanje načrtnega gospodarstva, toliko hitreje in uspešneje bo mogoče urediti vsa dela

DELAVCI, KMETJE, DELOVNA INTELIGENCA!

Utrjevanje bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije je vedno živa naloga, saj je to jamstvo za suverenost in enakopravnost naših narodov in za utrjevanje moči naše države proti zunanjim sovražnikom ter proti vsem intervencionističnim poskusom, saj je to korak za utrjevanje naše gospodarske moči in za uspešnost naših naporov pri izgradnji naše industrije, rudarstva, elektrifikacije države, za dvig poljedelstva, gozdarstva in obrti na višjo stopnjo, kar bo novi Jugoslaviji omogočilo:

Zažigalce nove vojne je treba razgaliti kjer koli se pojavijo

London — Predsednik United Press-a, Hugh Baillie je brzojavno naslovil generalisimu Stalinu celo vrsto vprašanj, ki so posebne mednarodne važnosti. Njegova vprašanja slone na informacijah, ki jih dobil v razgovoru z diplomati, vojaškimi generali in drugimi vplivnimi osebami pri izpraševanju raznih mišljenj o delu Mirovne konference v Parizu, nanašajoč se na mirovne pogodbe, sedanjo upravo Nemčije, njeno bodoče ekonomsko in politično organizacijo, vojnih zažigalcev itd. Posebno pozornost je zvrnilo časopisje v svetu na vprašanja tega dopisnika in zlasti na odgovor generalisima Stalina — voditelja mogočne Sovjetske zveze. Dnevno časopisje je posebno komentiral odgovor generalisima Stalina, kateri je na kratko in temeljito odgovoril zažigalcem nove vojne, ko je dejal, da Sovjetska zveza nima atomske bombe in da se vsa oborožena moč Sovjetske zveze v okupiranih državah sestavlja iz nepopolnih 60 divizij vojske. Njegov odgovor je posebno poparil zažigalce nove vojne Churchill-a, kateri je malo pred tem zabil v svet o "nevarnosti" pred 200 sovjetskih divizij popolno opremljenih v okupiranih državah v Evropi. Prav tako je poparil propagandiste z atomske bombe, kateri so strašili in strašijo še danes svet, da se oboroži do zob za vojno proti "brezverskemu komunizmu" in Sovjetski zvezi.

Vprašanja, ki jih je postavil predsednik United Press-a, in odgovor, ki ga je na postavljena vprašanja generalisim Stalin odgovoril, prinašamo kot sledi:

Vprašanje: — "Ali se strinjate z stališčem državnega tajnika Byrnosa, ki ga je podal v svojem govoru pretekli petek, namreč, da obstoja vedno večja napetost med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami?"

Odgovor: — Ne strinjam se.

Vprašanje: — Če obstoja taka napetost ali bi mi mogli povedati razlog ali razloge kako in na kakšen način bi jo bilo mogoče odstraniti?

Odgovor: — Odgovor na to vprašanje je vključen v odgovoru na prvo vprašanje.

Vprašanje: — Ali predvidevate možnost, da se bodo iz dosedanjih pregovorov dosegle mirovne pogodbe, katere naj bi vskladile odnose med narodi, kateri so se borili proti fašizmu ter odstranile nevarnost vojne iz strani bivših fašističnih sil?

Odgovor: — Nadam se.

Vprašanje: — Ako ne, kakšne so glavne zapreke za vzpostavitev skladnih odnosov med narodi, kateri so bili zavezniki v veliki vojni?

Odgovor: — To vprašanje odpada z ozirom na poslednji odgovor

da bo tudi na gospodarskem polju uspešno tekmovala z zapadnimi državami in si tudi na tem polju zagotovila popolno neodvisnost od zunanjega kapitala. Zato poziva Osvobodilna fronta z geslom bratstva in enotnosti vseh naših narodov vse naše delovno ljudstvo na volišče.

Skrb za junaško Jugoslovansko armijo predstavlja vedno bolj bistveni sestavni del naporov naših narodov za trdno graditev države. Kot je vojska rasla iz narodno osvobodilne borbe, iz ljudstva samega, kot je vojska osnovna pridobitev, ki je narodom Jugoslavije zajamčila njihov suveren in enakopravni položaj, kljub vsem nakanam zunanjih imperialističnih klik, kot je naša vojska preprečila spletke, ki naj bi pripravile zunanjo intervencijo v Federativni ljudski republiko Jugoslavijo po vzgledu Grčije in Trsta, kot nam je prav ta naša vojska omogočila, da naši predstavniki danes lahko nastopajo samozavestno kot zastopniki suverene države in ne kot lutke kake tuje imperialistične klike, ter da lahko tako odločno postavljamo naše pravične zahteve po Primorski, Gorici in Trstu — tako postaja naša vojska danes vse bolj očitno tudi najmočnejša predstava miru v Evropi ter nedotakljivosti naših mej in naše domovine.

Osvobodilna fronta gre zato v vodilne odločene, da mobilizira vse sile za najširšo pomoč ljudstva pri graditvi naše vojske, pri utrjevanju zavednosti moštva te vojske in da bi s lastnimi silami omogočila čim hitrejši napredek tehnične opreme Jugoslovanske armije.

DELAVCI!

Delavski razred je v teku zadnjega leta pokazal čudovito energijo v naporih za obnovo in graditev naše industrije. Kot je bil delavski razred nosilec največjih naporov v času narodno osvobodilne borbe, kot je bil on tisti, ki je nosil najtežje breme za obnovo porušene domovine, tako bo naš delavski razred, organiziran v svoji močni in enotni sindikalni organizaciji, tudi v bodočnosti najsigurnejši temelj še bolj načrtnega gospodarstva.

Kolikor emotnejša in trdnjša bo Osvobodilna fronta, kolikor enotnejši in trdnjši bo slovenski narod na predstojećih volitvah, toliko uspešnejše bo prizadevanje ljudske oblasti za izpolnjevanje načrtnega gospodarstva, toliko hitreje in uspešneje bo mogoče urediti vsa dela

Odgovor: — Ne strinjam se.

Vprašanje: — Ali more Organizacija Združenih narodov jamčiti integritet malih narodov?

Odgovor: — Ali ne mislite, da bi se morale štiri okupacijske cone Nemčije zvezati v bližnji bodočnosti z ozirom na ekonomsko upravo radi ostvaritve Nemčije kot mirne ekonomske enice in tako zmanjšati breme okupacije štirim velesilam?

Odgovor: — Jast, mislim tako.

Vprašanje: — Ali ne smatrate v svetlu volitev, ki so se vršile poleti in jeseni v raznih onah, da se Nemčija politično razvija po demokratični liniji, katera daja nadejo bodoče miroljubne nacije?

Odgovor: — O tem nisem za sedaj siguren.

Vprašanje: Ali ne smatrate, kakor so nekateri krogi priporočali, da se odredna stopnja nemške industrije zviša nad odredeno stopnjo tako, da se Nemčiji dovoli plačati več po njenem lastnem načinu?

Odgovor: — Da — smatram.

POTREBNO JE IZTREBITI OSTANKE FAŠIZMA

Vprašanje: — Kaj je treba storiti povrh sedanjega programa štirim velesil, da se spreči Nemčiji da postane vojna nevarnost za svet?

Odgovor: — Potrebno je iztrebiti ostanke fašizma in demokratizirati Nemčijo kolikor bolje mogoče.

Vprašanje: — Ali je mogoče dovoliti nemškemu narodu rekonstrukcijo industrije in trgovine, da bi se mogel na samega sebe oslajati?

Odgovor: — Da — to je mogoče. (Dalje na 3 str.)

Odgovor: — Ali je mogoče dovoliti nemškemu narodu rekonstrukcijo industrije in trgovine, da bi se mogel na samega sebe oslajati?

Odgovor: — Potrebno je iztrebiti ostanke fašizma in demokratizirati Nemčijo kolikor bolje mogoče.

Odgovor: — Ali je mogoče dovoliti nemškemu narodu rekonstrukcijo industrije in trgovine, da bi se mogel na samega sebe oslajati?

Odgovor: — Da — to je mogoče. (Dalje na 3 str.)

ne še neresena življenjska vprašanja nekaterih strok našega delavstva.

KMETJE!

Utrjevanje ljudskih odborov, ki prevzemajo bolj kot doslej vse gospodarsko iniciativo v svojem območju in bodo tako omogočili, da se vnese načrt tudi v naše poljedelstvo in vse gospodarstvo delovnega kmeta in korist kmeta in v korist celote, je nadaljnja naloga, ki bo dovela do novih uspehov na področju kmetijstva, potem ko je bila izvedena agrarna reforma.

Osvobodilna fronta je prepričana, da bo z organiziranjem načrtnega dela ljudskih odborov, z nadaljnjim utrjevanjem zadrugištva na vasi in po drugi strani z načrtnim razvijanjem industrije mogoče močno zmanjšati razliko med cenami industrijskih proizvodov in kmečkih pridelkov in na ta način hitro in izdatno še izboljšati življenjske pogoje, zlasti manjšega kmeta. Osvobodilna fronta poziva tako kmete k vse hitrejšemu vključevanju v celotno gospodarsko življenje, k tesnejšim stikom z gospodarskim življenjem drugih slojev, ker je le na ta način mogoče stalno popravljati in izboljševati življenjske pogoje vsega delovnega ljudstva, s tem pa predvsem našega kmeta. Pod geslom utrjevanja zveze delavcev in kmetov vas poziva OF na volitve.

DELOVNA INTELIGENCA!

V intenzivni udeležbi delovne inteligence pri gradnji načrtno organiziranega gospodarskega aparata je zajamčen uspeh vseh ljudskih naporov za izpolnitev in dvig našega gospodarstva. Zato poziva Osvobodilna fronta delovno inteligenco, naj gre na volitve z odločitvijo, čimbolj vključiti vse svoje delo delo v službo izgradnje našega gospodarstva. V tem je njena bodočnost, v tem je tudi jamstvo za izboljšanje njenih življenjskih delovnih pogojev.

Kulturni delavci! Naša ljudska oblast posveča vso pozornost dvigu prosvete in kulturnega življenja. Zato je v izredno kratkem času lahko vzpostavila vse stare šole ter odprla celo vrsto novih šol in prosvetno vzgojnih ustanov. Vse to delo moramo nadaljevati z vse večjo doslednostjo in načrtnostjo, omogočiti moramo čim hitrejšo in boljše vzgojo novih kadrov, ki bodo kot strokovno in politično polnovredni ljudje znali dvigniti organizacijo našega gospodarstva in vsiga aparata ljudske oblasti na

Od vas, junaška mladina, pričakujemo Osvobodilna fronta še nadaljnega iskrenega sodelovanja in razvijanja vseh mladih sil za zgraditev naše domovine. S tem, da podprete Osvobodilno fronto tudi na volitvah, ki so pred nami, bo mladina še bolj uvrstila temelje za svojo srečno bodočnost, za politično in gospodarsko utrjevanje Ljudske republike Slovenije v Titovi Jugoslaviji.

DELAVCI, KMETJE, DELOVNA INTELIGENCA, BORCI IN OFICIRJI JA — VOLIVCI!

Na volitvah boste z glasovanjem za kandidate Osvobodilne fronte potrdili tudi pravilnost zunanje politike vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki gre pod vodstvom maršala Tita dosledno po poti obrambe načel pravice, miru in suverenosti malih narodov, trdnosti ob strani junaške prijateljske Sovjetske zveze, ki je z največjo nesebičnostjo nudila vso pomoč narodom Jugoslavije v teku narodno osvobodilne vojne in ki je danes najtrdnjša, nesebična opora vsem malim narodom v borbi za njihovo neodvisnost.

Ko glasujete za kandidate Osvobodilne fronte, glasujete za politično pravico in miru v svetu, utrjujete pozicije Federativne ljudske republike Jugoslavije v borbi za Trst, za Primorsko in Koroško! Ko glasujete za kandidate Osvobodilne fronte, obojate tiste izdajalce našega naroda, ki bi radi špekulantsko trgovali z zapadnimi imperialističnimi klikami na račun naše neodvisnosti in suverenosti, na račun gospodarskega razvoja in procvita naše mlade ljudske republike Jugoslavije.

Vsi v borbo za uspešno izvedbo volitev v Ustavodajno skupščino Ljudske republike Slovenije!

Zvela močna in neodvisna nova Jugoslavija in njen voditelj maršal Josip Broz-Tito!

Zvelo bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije!

Zvela junaška Jugoslovanska armada!

Zvela junaška Sovjetska zveza, zaščitnica malih narodov!

Zvel generalisim Stalin, voditelj delovnega ljudstva, pobornik načel pravice, demokracije in miru v mednarodnih odnosih!

Zvela naša ljudska oblast, temeljni predstavnik življenjskih težav in pravic vsega delovnega ljudstva, delavca, kmeta in delovne inteligence, temeljno jamstvo za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka!

Strmino vse svoje sile okrog Osvobodilne fronte za načrtni dvig našega gospodarstva in naše ljudske oblasti!

Ljubljana, 21. septembra 1946.

Glavni odbor Osvobodilne fronte Slovenije.

Zato poziva Osvobodilna fronta naše kulturne delavce, naj se v svo odločnosti vključijo v današnje stvarnost in stavijo vse svoje sile na razpolago naši ljudski oblasti za pomoč pri vzgoji naroda, da bi naše široke množice lahko čimbolje razumele vse potrebe današnjega časa. Danes je čas mobilizacije za enoten in skupen napor vsega našega ljudstva, da bi čimprej dosegli bistveno preobrazbo naše družbe v duhu novih potreb. Zato poziva Osvobodilna fronta kulturne delavce, naj se v še večji meri kot doslej z vsemi silami pridružijo njenim naporom, da bi mobilizirala najširše delovne množice za izvedbo nalog na gospodarskem in upravnem področju v okviru predstojećega načrta.

ZENE!

V najširši udeležbi žena v izvrševanju vseh nalog, ki stoje pred nami, je jamstvo, da bodo bolje in hitreje izpolnjeni pogoji, ki morajo dvigniti življenjsko raven žene, ki morejo zagotoviti popolno zaščito matere in otroka.

Stavka gozdnih delavcev v Port Arthurju

Port Arthur — Stavka gozdarjev v Severni Ontario je bila sto procentno izvajana. Vse "kempe" v Thunder Bay okraju so bile zaprte in tudi ni bilo poskusa od strani kompanij, da bi regrutirali stavko-lomce, isto od strani oblasti, da bi poslali policijo v vrste stavkarjev. V času ko je bilo to poročilo poslano, so bile postavljene "piket" straže, ki se raztezajo od Sioux Lookout-a do White River-ja, Long Lake, Geraltona in Berdmora.

Stavkarji so razdeljeni v brigade po 15 ljudi s kapitanom na čelu v vsaki brigadi. Vpostavljeni so tudi različni komiteti in vsa važna mesta so pod piketno stražo.

Kuhinje so bile vpostavljene v Geraldtonu in Berdmor-u, tako, da se delavcem, oziroma stavkarjem ugodno v vsakem oziru. Unija se je trudila da reši vsaki problem, ki se je pred njo nahajal, kot naprimer stanovanje za stavkarje, kateri je bil precej resen, ker je še tudi pred stavko pomanjkovalo stanovanj. V to svrhu je unija zavzela vse delavske dvorane, da bodo v njih začasno stanovali stavkarji. Da ne bi bilo komu zagonetno, ali da se razumemo, je treba poudariti, da se gozdarska stavka razlikuje

od stavke v drugih industrijah in raznih tovarnah. Kadar običajno delavci zastavkajo v mestih, ne malet vsaj na problem, da ne bi imeli stanovanja, medtem ko je to slučaj pri gozdarjih. Povrh tega je tudi piketiranje težavnejše, kot piketiranje kake tovarne. Kljub vsem tem potežkočam se počutijo stavkarji, ali kakor jih imenujemo "Lumber jack-i", da bodo pod vodstvom svoje borbene unije obvladali vse potežkoče in izvojevali popolno zmago za svoje upravičene zahteve, katere so našim čitalcem že poznane.

Kar je važno je to, da so stavkarji vedeli, da reakcija ne spi, ampak se poslužuje raznih trikov in provokacij, da bi oslabil duh in moralo stavkarjev. Oni so se posluževali s temi raznimi provokacijami, ali gozdni delavci so bili prepričani, da ni nikakršne druge ustanove, da bi mogla govoriti v imenu stavkarjev, razen njihovih predstavnikov v uniji. Vse drugo pa ni naklonjeno v korist delavcev, ampak nasprotno, proti delavcem oziroma stavkarjem.

Toliko za sedaj. Kmalu se bom pa zopet oglasil.

Marko Krznarič, Port Arthur Ont.

Zapisnik seje Gl. odbora V.P.Z. Bled

Sejo otvori br. podpredsednik A. Novak v navzočnosti 7 odbor-nikov. Odsoten br. A. Pečavar. Br. Vinko Vidrih preminul, nakaer se na poziv podpredsednika da počast pokojnemu z polminute molkom.

Ker je z nenadno smrtjo pok. V. Vidriha izpraznjeno mesto za pisnikarja, se na predlog br. Ho-

čevarja imenuje za začasnega za-pisnikarja br. M. Otoničar.

Br. tajnik prečita zapisnik zad-ne seje z dne 14. julija t. l. Zapi-snik se v celosti sprejme.

Nato poda br. tajnik poročilo za zadnje tri mesece. Odseki so za zadne tri mesece uplačali kot sledi:

Odsek št. 1.	4446.46
" " 2.	303.66
" " 3.	583.26
" " 4.	197.12
" " 5.	189.00
" " 6.	108.00
" " 7.	211.50
" " 8.	52.50
" " 9.	165.00
" " 10.	124.00
" " 11.	230.62
" " 12.	298.30
" " 13.	105.18
" " 14.	253.50
" " 15.	87.00
Trimesečne obresti	60.00
Skupaj dohodkov	\$3415.10

Trimesečna izplačila po odsekih	
Odsek št. 1. bol. podpora	\$227.92
" " 2.	263.00
" " 3.	206.00
" " 4.	106.00
" " 5.	147.50
" " 6.	96.00
" " 7.	40.00
" " 8.	126.00
" " 9.	352.50
" " 10.	—
" " 11.	—
" " 12.	—
" " 13.	—
" " 14.	172.50
" " 15.	84.00

Posmrtnine:	
Odsek št. 3. (2 posmrtnine)	450.00
Obresti	3.00
Skupaj	453.00
Odsek št. 1 (1 posmrtnina) in ostala bolniška pod. ter obresti	231.75
Administrativni izdatki	178.51
Skupaj izdatki za tri mesece	\$2484.68
Prebitek	1162.17

Blagajniško poročilo				
Mesec	Dohod.	izdatki	prebitek	skupaj
Julij	\$1182.84	\$ 530.55	\$652.29	\$1765.52
Avgust	1111.60	1025.83	85.77	
Sept.	1120.66	696.55	424.11	
Skupaj:	\$3415.10	\$2252.93	\$1162.17	\$18.821.69
Izplačana bol. podpora in posmrtnina				\$2074.42
Plača, upravni stroški				178.51
Obresti, vštete pri dohod.				60.00
Na banki denarja na tek. račun				\$5615.80
Na hranilni vlogi				7227.13
Vojni bondi				6000.00
Skupaj:				\$18.842.93
Cek za \$21.00 ni menjan ter 24 centi je prišlo po pomoti na banko kar se odšteje \$21.24.				
Ostane skupaj				\$18.821.69.

Pripomba: Posmrtnina se je po-slala potom Jug. Konzulata v Mon-trealu na dediče pok. članov Ivana Lavriča in pok. Ondreja Kotnika, katere sta bila člana odseka št.

3. v Timinsu, a posmrtnina pok. John Miheliča se tu ne odbija od centralne blagajne, ker je bila že za časa vojne odvojena na posebnem vlogu takoj po njegovi smrti,

V JESENISKI ŽELEZARNI JE ZAKLJUČENO TEKMOVANJE MED OBRATI — PRIČENJA SE NOVO

V nedeljo 29. septembra so bili med delovnim odmorom v tovarni KID na Jeseniškem slovesno objavljene uspehi tekmovanja za mesec avgust, ter šest mesečnega tekmovanja, ki je trajalo od 1. marca do 1. septembra. Tekmovanja so se z vso vno udeležili delavci in nameščenci vseh obratov in so se ves ta čas najbolj izkazali žičarski obrati, jeklarna, prometni odevki in Javornik II., ki so si po enkrat ali celo dvakrat priborili prehodno zastavo. Tekmovalna borba je meseca avgusta dosegla višek med mehanično delavnico, jeklarno in žičarskimi obrati. Končno so zmagali žičarski obrati, ki so predlagali najbolj učinkovite predloge za zboljšanje dela. Pred slovesno razglasitvijo uspehov je bilo govora o dobrih in slabih straneh med-obratnega tekmovanja ter o načrtu za novo tekmovanje, ki mora biti zgrajeno še na bolj trdnih osnovah na podlagi pridobljenih praktičnih izkušenj. Če je malomarnost v nekaterih obratih s časovnimi zamudami in z nered-

nim prihajanjem na delo provzročila škodo, morajo ti nedostatki čimprej izginiti. Treba je, da se še bolj dvigne zavest delovne odgovornosti in delovne discipline, da bo železarna v nadaljnjem tekmo-vanju doprinesla še več obnovitve-nih uspehov s še višjim dvigom produkcije s še boljše kakovostjo izdelkov, s še številnejšimi iz-boljšavami dela.

Nato so bila prečitana imena 65 novih udarnikov, 13 udarnikov pa je bil ta častni naslov podaljšan za nadaljne 3 mesece. Sledila je slovesna predaja prehodne zasta-ve, ki jo je predala deputacija de-lavcev jeklarnice, delavcem zmago-vitih žičarskih obratov.

V medobratnem tekmoivanju za mesec avgust so dosegli prvo me-sto žičarski obrati, drugo mesto jeklarna, tretje mesto mehanična delavnica Jesenice, četrto mesto nameščenci, peto mesto livarna, modelna mizarna, šesto mesto Ja-vornik II. sedmo mesto plavž, o-smo promet, deveto Javornik I. (žična valjarna), deseto opekarna, enajsto Javornik III. i.t.d.

V prvomajskem medobratnem tekmoivanju od 1. marca do prvega septembra so dosegli prvo mesto; žičarski obrati, drugo mesto jek-larna, tretje mesto promet, četrto mesto mehanična delavnica, peto mesto Javornik II., šesto mesto opekarna, osmo livarna, deveto Javornik I. (žična valjarna), deseto plavž, i.t.d.

Delavci in nameščenci so v dobi tekmoivanja napravili 293.943 de-lovnih ur za obnovu, ki so dale 3,748.354 dinarjev, poleg tega pa so nameščenci napravili še 17,680 prostovoljnih delovnih ur v korist domače delovne skupnosti.

"Slovenski Poročevalec"

Nov velik uspeh na fronti dela

V ponedeljek 30. septembra so bila dokončana na cesti Ljubljana — Ježica dela na osrednjem tlakovnem tlaku. To pomeni veliki korak naprej v izgradnji cesti Maribor-Trst in ob enem nov dokaz požrtvovalnosti in zavednosti naših delavcev in delavnih prostovoljcev, po katerih zaslugi je bilo čestitice dograjeno mesec in pol pred določenim rokom.

Dne 1. oktobra je bila na ježiški strani skromna slovesnost, h kateri so mimo slavnostnih mlajev prikorakali požrtvovalni delavci. Zbrano množico delavstva in prebivalstva je najprej nagovoril pomočnik ministra za gradnje inž. Marijan Tepina, ki je najprej povdaruil važnost ene naših bodočih najmodernejših cest Maribor-Trst ter podčrtal vno ter delavske uspehe, s katerimi naše delovno ljudstvo ustvarja v svobodi svojo srečno bodočnost. Potlej je v imenu ministrstva in direktije cest častital zbranimu delavstvu in še posebej izročil nagrade ter proglasil za udarnike šest tovarišev-delavcev, ki so prekorajčili običajno normo za 30%. To so, tov. Lipej Janez, Omerza Pavel, Čadonič Jurij, Geršak Franc, Novak Franc in Babič Benjamin.

Nagrade so prejeli; inž. Pogačnik Ciril, Mavrič Alojzij, Kolbezen Stanko, Tarasov Nikolaj, Jesenko Stanko, Guček Matija, Klun Alojzij, Leban Anton, Zajec Stanislav, Zrime Mara, Pišek Pavlina, Mi-

hevc Franc, Elsner Franc, Zajec Ivan, Resnik Franc, Petan Franc, Vučajnik Ivan, Johovič Janko, Gramc Janez, Ogorevc Martin, Škerget Štefan, Černelič Matija, Pavuna Adam, Stanič Franc, Mlakar Jože, Matkovič Martin in Bu-da August.

Pohvaljeni so bili; Božič Jože, Hribar Jože, Masten Anton, Nikolič Alojz, Železnikar Franc, Ser-gač Karel, Spilar Gregor in Pilja Miloš.

Zbor delavstva so še nagovori-li, pomočnik ministra za delo tov. Emil Kovačič, predsednik Zveze sindikatov tov. Dolinšek, v imenu delavstva pa je zbrane pozdravil tovariš Alojzij Cestnik.

Dela na cesti Ljubljana-Ježica so se pričela 4. maja letos. Zlasti pri osnovnih delih je sodelovalo mnogo delovnih prostovoljcev iz Ljubljane, letošnje poletje pa so bile dva meseca na delu tudi mladinske brigade. Tlakovanje se je pričelo 15. junija in je, kakor že rečeno, bilo dovršeno daleč pred določenim rokom. Osrednje čestitice je 7 in pol metra široko in bo-do sedaj še dogradili stranske pa-sove na obeh straneh in hodnike, ter bo celotna širina ceste znašala 21 metrov.

Tako nagla dovršitev ceste naj služi za zgled požrtvovalnosti in delovne vneme pri vseh ostalih velikih gradbenih delih v republiki.

"Slovenski Poročevalec"

Zažigalce nove vojne je treba razgaliti kjerkoli se pojavijo

(Iz 2 strani)

Vprašanje. — Če se po vašem mišljenju ravna po predpisih Potsdama? Če ne, kaj je potrebno stori-ti, da postane potsdamska de-klaracija efektivni instrument?

Odgovor. — Ne, zlasti ne po vprašanju demokratizacije Nem-cije.

Vprašanje. — Ali ne mislite da je veto prekomerno uporabljen za časa razprav med ministri za zu-nanje zadeve in na sestankih Sve-ta sigurnost Zdrženih Narodov?

Odgovor. — Ne — ne mislim da je.

Vprašanje. — Kakšno je mišlje /ne Krenlina, kako daleč bi morale iti zvezniške sile pri zaporu in sodbi manjših vojnih zločincev v Nemčiji? Ali ne mislite, da so sklepi v Nurembergu postavili do-volj močno podlago za tako akcijo?

Odgovor. — Z ozirom na to vprašanje kolikor globlje toliko boljše.

ZAPADNE MEJE POLJSKE SO STALNE

Vprašanje. — Če Rusija sma-tra zapadne meje Poljske — stalne?

Odgovor. — Da smatra.

Vprašanje. — Kako ZSSR gle-da na prisotnost britanskih čet v Grčiji? Če ne misli, da bi Vel Bri-tanija morala še bolj založiti grško vlado z orožjem?

Odgovor. — Kot nepotrebno (tak odgovor je prinesen v rus-kem tekstu, kakor je sprejet pre-ko londonskega radia).

LE 60 IN NE 200 DIVIZIJ KA-KOR PRAVI CHURCHILL

Vprašanje. — Kakšno je stanje ruskih vojnih sil v Poljski, Madžarski, Bolgariji, Jugoslaviji in Avstriji, in kaj mislite kako dol-go je v interesu miru, da ostanejo te sile tam?

Odgovor. — Na zahodu, to je, v Nemčiji, Avstriji, Madžarski, Bol-gariji, Rumuniji in Poljski, Sov-jetska zveza ima točasno vsega skupaj 60 divizij (pehotnih in tan-kovskih). Večina teh niso popol-ne. Medtem v Jugoslaviji ni so-vjetskih čet. V teku dveh mese-cev odkar je podan dekret pred-sedstva Vrhovnega Sveta Sovjet-ske zveze od 22 oktobra o demobilizaciji, bo ostalo samo 40 so-vjetskih divizij v omenjenih državah.

Vprašanje. — Kakšno je stališče vlade ZSSR z ozirom na pri-sotnost ameriških vojnih ladij v Sredozemlju?

Odgovor. — Ravnodušno.

Vprašanje. — Kakšen je seda-nji izgled trgovskega sporazuma med Sovjetsko zvezo in Norve-gijo?

Odgovor. — Za sedaj je teško reči.

Vprašanje. — Ali bo mogla Fin-ska ponovno sama sebe vzdrže-vati, ko izplača reparacije in če

obstoja prilika za revizijo repera-cijskega programa, kateri naj bi omogočil obstoj Finske?

Odgovor. — To vprašanje je postavljeno napačno. Finska se je mogla in bo samo sebe sebe vzdržavala.

Vprašanje. — Kaj pomeni tr-govska pogodba z Švedijo in drugi-mi zemljami z ozirom na re-konstrukcijo ZSSR? Kakšno zu-nanjo pomoč smatrate za potrebno glede dosegov teh nalog?

Odgovor. — Sporazum z Švedijo vsebuje doprinos stvari ekonom-skega sodelovanja izmed obeh narodov.

Vprašanje. — Ali je Rusija še vedno zainteresirana glede posil-ja od Zdrženih držav?

Odgovor. — Da — zainteresi-rana je.

Vprašanje. — Ali je Rusija raz-vila svojo atomsko bombo ali neko podobno orožje?

Odgovor. — Ne. ATOMSKA BOMBA JE SRED-STVO ZA STRAŠENJE ONIH, KI IMAJO SLABE ŽIVCE

Vprašanje. — Kakšno je vaše mišljenje o atomski bombi ali podobnim orožjem kot instrument za vojno?

Odgovor. — Na to vprašanje sem odgovoril v znanem odgovo-ru g. Werthu. (Ta odgovor je po-dan dne 24 septembra dopisniku londonskega Times-a).

Vprašanje. — Kako je vaše mišlje-nje, na kakšen način je mogoče najbolj kontrolirati atomsko ener-gijo? Ali bi morala biti taka kon-trola na mednarodni bazi in do kakšne mere morajo sile pustiti svojo suvereniteto v interesu efek-tivne kontrole?

Odgovor. — Potrebna je močna mednarodna kontrola.

Vprašanje. — Kako dolgo bo vzelo zgraditi v vojni prizadele kraje zapadne Sovjetske zveze?

Odgovor. — Okrog šest do sedem let in mogoče več.

Vprašanje. — Ali bo Sovjetska zveza dovolila zračni-trgovski promet preko ZSSR? Ali neme-rava Sovjetska zveza razširiti svoj zračni promet v drugih dr-žavah na vzajemni osnovi?

Odgovor. — Pod gotovimi pred-pogoji to ni izključno.

Vprašanje. — Kako vaša vlada gleda na okupacijo Japonske? Ali mislite da je narejen kakšen us-peh na sedanji osnovi?

Odgovor. — Doseženi so uspe-hi, toda obstoja možnost še za večje uspehe.

Širite čitajte in postanite naročnikom Edinosti

UDARNIŠKO STAVBIŠČE JE SVEČANO PROGLASILO SVOJE PRVE UDARNIKE

Stavbišče Kalinove tovarne za usnje na Vrhniki lahko po pravici imenujemo udarniško. Posamezne stavbe so rasle in zrastle iz dneva v dan z tako naglico, da si komaj verjel očem. Ne samo, da so delavci že končali z delovnim progra-mom za letoš, izvršeno je že tro-mesečno delo programa za prihod-nje leto. Zasluge za ta ogromni uspeh imajo delavci in nameščenci stavbišča. S svojim delom v akordu in sistematično organizaci-jo dela na stavbišču so dokazali, da so pravilno doumeli naloge ob-nove in gospodarske izgradnje na-še države ob enem z razumevan-jem novega odnosa do dela. Z delom v akordu so začeli že v ma-ju in ga izpolnjevali, dokler niso delali skoro vse v akordu.

GRADIS-ova sindikalna podružnica je v nedeljo 29. septembra na tem stavbišču svečano proglasi-la udarnike, ki so med prvimi iz stavbinske stroke. Slovesnost je bila na stavbišču, oziroma v pro-storih glavnega trakta. V okraše-ni dvorani so se zbrali predvsem

delavci s stavbišča in iz tovarne, prišli so pa tudi številni Vrhnika-ni in okoličani. Pomočnik ministra za gradnje inž. Marijan Tepina je izročil delavcem pozdrave ministra za gradnje. V svojem govoru je poudaril pomen in namen uvajanja norm in akorda ter proglašanja udarnikov. Direktor GRODIS-a inž. Valentinič je razdelil nato udarniške izkaznice proglašeni-m udarnikom: Tesarju Ogrinu Fran-cu, vodji stavbe inž. Ferjanu Mar-rijanu, delovodji Brglezu Jožefu, skladiščniku Kraglju Edu, in me-haniku Grudnu Francu.

Pri tej priliki je med drugim povedal, da so delavci s tem, ko so prehiteli valni delovni program za tri mesece, prihranili državi — to je ljudstvu — štiri milijone di-narjev. Udarnikom je častital predsednik zveznega tajništva ESZDNS tov. Dolinšek. V imenu vojske je nato govoril še tov. Ba-bič Ilija, zaključne besede pa je podal predsednik K. M. S. tovariš Volč.

"Slovenski Poročevalec"

Sodnijski proces v Ljubljani

(Nadaljevanje)
ORGANIZATOR ZLOGLASNIH ZAPOROV IN MUČILNIC

V svoj policijski aparat je vključil delovanje domobranske policije in domobranskega obveščevalnega centra. Kot pobudnik, organizator, naredbodajalec, po-magač ali neposredni storilec je povzročil umore, obsodbe na smrtno kazen in njih izvršitev, zapira-nja, mučenja, izseljevanje, odgone v koncentracijska taborišča in na prisilno delo, zaplembe zasebne imovine, nečloveške ravnanja. S pomočjo najkrovočnejših sode-lavcev Maksu Locha, bratov Kob-ijev, dr. Miheliča, dr. Krivica, Frumna, Borina, Ajleca, Voršiča, Petka, Kožuha, Rabelza in drugih je organiziral zloglasne zapore in mučilnice, zlasti v Ljubljani. Tu je na upravi policije ustanovil zloglasno mučilnico "podmornico", kjer so strahotno mučili mnogo žrtev. Mučenje so izvajali z upo-rabo mučilnih sredstev, električnih naprav, s pretepanjem s pali-cami in korobači, zažiganjem in stiskanjem prstov, stradanjem in obehanjem. V zaporih obtoženega Hacin je bilo med nemško oku-pacijo zaprtih 6000 Slovencev, ka-tere je večino poslal v nemška koncentracijska taborišča.

ANGELA DOLHAR, INŽ. ZO-RAN TUMA, DR. BORIS TUMA, INŽ. RIHARD SEVER, ANTON ČOP, DR. NARTIN GORIŠEK, VIKTOR SVIGELJ, DR. MAVRI-CLJ NEUGERGER, VIKTOR KA-MNIKAR, NIKOLAJ POLC, IGNAC KRISTOF, RUDOLF KU-RNIK, ANTON KNEZ, INŽ. VIK-TOR SUŠKOVIČ, STANKO TO-MŠIČ, RUDLF RAVBAR, KARL KURNIK. V tem času so obtožen-čevi agenti pobili še mnoge druge žrtve.

Obtoženi Lovro Hacin je 24. fe-bruarja 1945 osebno aretirat dr. Vladimirja Kanteta in ga predal posebnemu sodišču SS, ki ga je obsodilo na smrt z obehanjem in je obsodbo potrdil soobtoženi Roeseiner.

Agenti obtoženega Hacin so povsod sodelovali s "Slovenskim domobranstvom" in izvajalo strahoten teror nad civilnim prebival-stvom vse do zverinskega klanja v znamenju "črne roke", kjer so sodelovali tudi duhovniki in vojni kurati soobtoženega Rožmana.

OBTOŽENCI SO KRIVI ZLOČI-NOV, KI SO JIH PO NJIHOVIH NAVODILIH IZVRŠEVALE IZDAJALSKE FORMACIJE

Zastopnik vojaškega tožilca Ju-goslovanske armade prehaja v svoji obtožnici na zločinska dejanja obtoženega Rupnika, Rožma-na, Kreka, Vizjaka in Hacin.

Med sovražno okupacijo sloven-skega ozemlja, ko se je slovenski narod boril na življenje smrt za svoj obstanek, neodvisnost in svobodo, so v sklopu okupatorjevih oboževanih sil in terorističnih organizacij in po njegovih navo-dilih domače izdajalske formacije izvršile nad slovenskim ljudstvom nešteto vojnih zločinov, za katere so obtoženi Rupnik, Rožman, Krek, Vizjak in Hacin neposred-no krivi kot organizatorji, voditel-ji, naredbodajalci, izvrševalci bodisi direktno, bodisi preko svoje propagande.

Formacije, ki so jih vodili in podpihovali obtoženi, so izvršile nad slovenskim narodom vojne zločine kakor:

Prvi belogardistični beli oddelek

(Nadaljevanje na 4 strani)

News - Flash From Port Arthur

We have recently been informed that the Port Arthur branch of the Canadian South-Slavic Youth Federation has accepted a quota of raising \$500 during the present Yugoslav Youth Rally Campaign.

Reports coming into our national office indicate that our Port Arthur club has given serious and exceptional attention to the organization of its local campaign. Social affairs were prepared and the bonds issued by the Canadian Assistance Committee, are being sold. Everything seems to be progressing with great rapidity, vigour and enthusiasm.

Already the efforts of the members of our Port Arthur club have borne fruitful results. Through their combined and joint efforts they have succeeded in fulfilling the major part of their quota of \$500.

Johnie Uremovich, from Port Arthur, states in his letter: "Our campaign is progressing well. No doubt that we will raise our quota of \$500. We are sending \$250.00 which we have already raised in our local drive."

Numbering only twenty members, this club is determined to win the silver cup which is being given to the group raising the most money after the completion of the campaign. Furthermore, they are determined to beat our other clubs which are numerically stronger than them. Delamere, besides Port Arthur, has conducted an exceptionally successful local

campaign. This club only has eight members and yet it has raised \$101.00. Our smaller clubs are apparently setting an example to our bigger ones.

Windsor, Hamilton, Welland, Schumacher, Vancouver, why all the silence? Let us hear about the results of your local campaign!

Youth Railway Campaign To Last Until Nov. 15th

A number of branches of the Canadian South-Slavic Youth Federation have requested that the present "Youth Railway" Campaign be prolonged beyond the end of October. They have made these requests on the basis of the possibility of raising more money.

At a recent meeting of the National Executive these requests were given consideration and it was decided that the campaign should not be completed as previously foreseen, but that it should last for an additional two weeks — until November 15th.

In view of the prolongment of the drive, the National Executive urges all C.S.Y.F. clubs to continue with their local campaign.

Every penny will help to purchase more comforts for our young Yugoslav comrades who are giving their voluntary labor to the reconstruction of their devastated homeland.

National Executive, C.S.Y.F.

Nemogoče je, da bi zapustili ozemlje in prepustili tukajšne Hrvate in Slovence usodi

(Iz prve strani)

ledjem s kako veliko reko ali kanalom. Zato je to edino pristanišče, ki vzdržuje promet s svojim zaledjem samo po železnici, t. j. z najdražjim prevoznim sredstvom. Zato je tudi bila stara Avstro-Ogrska prisiljena, da je uvedla zvano "jadransko tarifo, t. j. popust 30% za promet na železniških progah, ki so vodile v Trst. To je bilo določeno v njihovi pogodbi, ki je bila sklenjena po prvi svetovni vojni. Tudi Jugoslavija je bila prisiljena, da dovoli Trstu popust 30% v posebnih kladuljah. Iz tega vidimo, da so vse prometne teže Trsta z njegovim zaledjem drage in da bi Trst lahko napredovalo le, če bi pristale na žrtve države, skozi katere gredo železniške proge, ki vežejo Trst s temi državami. Često tudi citirajo v italijanskem memorandumu, ki je bil predložen glede tega vprašanja komisiji, mojo izjavo, ki sem jo podal pred posebno komisijo za statut Trsta:

Jugoslavija ne bi bila nikoli prisiljena pristati na žrtve, da bi zajamčila napredek mesta in pristanišča, kateri bi ji bili odvzeti brez kakršnega koli upravičenega razloga. Gre torej za žrtve, ki sem jo omenil. Mi pa smo v drugem položaju od onega, v katerem je bila bivša Avstro-Ogrska, ki je bila prisiljena dati ta popust, kar pa ni mogoče zahtevati od države, ki se sama ne more svobodno posluževati Trsta. Po vsem očividno je, da je stališče Jugoslavije v celoti logično.

Se bolj logično pa bi bilo, da ne pričakujemo, da bi dala Italija, ki se ne poslužuje Trsta in ki ga tudi ne potrebuje, na tej pontebški proggi popust, ki pa bi moral biti še mnogo višji. Upoštevati pa je tudi treba, da bi morala nositi večje stroške železniškega transporta, kakor pa bi bil to slučaj, če bi šel promet po morju, na drugi strani pa tudi večje stroške zaradi razdalje, ne ugodne lege te proge in njene manjše zmogljivosti. Po proračunu naših inženirjev bi imela Italija večji izdatke, kakor pa ga imamo mi za naše železniške proge in sicer za približno 20%. K temu pa je treba pristaviti še, kar je tudi popolnoma logično: Italija bi morala nuditi na tem delu železniške proge popust, ki bi moral kriti stroške za večje razdalje, kakor n. pr. za madžarsko blago, ki bi moralo o- biti vso Jugoslavijo.

ITALIJA NI BILA PRIPRAVLJENA NA NOBENE ŽRTVE NITI KO JE BIL TRST ITALIJANSKI

Italija bi torej morala dati v svojem notranjem prometu popuste, ki bi nadoknadili vse povečane izdatke. Po naših računih bi šlo tu za stroške do 40, odnosno 45% pri avstrijskem blagu, pri madžarskem blagu pa za stroške do 60%. Ali je razumno pričakovati od Italije takih žrtve, ko jih ni bila voljna prenašati niti v času med dvema vojnama, ko je bil položaj enak položaju, ki ga hočejo danes ustvariti v pogledu kontrole prometne linije in je bil Trst italijanski. Italija je imela širok "koridor" od Trsta do Julijskih Alp in izvajala je kontrolo nad vsem tem ozemljem, pa kljub temu ni ničesar žrtvovala, niti dala kakih popustov na italijanskih železnicah, ki naj bi koristile Trstu. Nasprotno pa je res, da je dajala Jugoslavija popust

50%, toda tudi to ni zadostovalo, da bi bilo rešeno vprašanje Trsta. S tem v zvezi mislim, da je popolnoma neutemeljeno misliti, da bi bila danes Italija voljna prenašati še večje žrtve za internacionalizirani Trst, t. j. za Trst, ki ji ne pripada. To je toliko bolj neverjetno, ker bi moral znašati ta popust 60% in poleg tega vemo, da ni bila pripravljena na nikakršne žrtve niti v času, ko je bil Trst italijanski.

In poleg tega kdo in s čim bo po naši predpostavki nadomadel jugoslovanski promet? Mislim, da je vsaka misel o neodvisnem Trstu brez logične podlage. Trst bi lahko postal neodvisen od Jugoslavije samo pod pogojem, če bi prestavili Jugoslavijo za kakih 100 km bolj proti vzhodu, ali pa Trst tja, kjer leži Benetke. Ker pa leži Trst pri nas, je tudi od nas odvisen. Ni mogoče rešiti Trsta z železniškimi progami skozi druge dežele, ki se ne zanimajo za njegovo usodo, kakor bi se zanj ne zanimali tudi mi, če bi ugodili zahtevam onih delegacij, ki hočejo ločiti Trst od Jugoslavije.

NAŠI KMETIJE V ISTRI SO BILI GOSPODARSKO ODVISNI OD ITALIJANOV, ZATO SO BILA ŠTETJA LETA 1910 IN 1921 NEPRAVILNA

Govoriti moram še o sektorju, ki leži južno od Trsta. Tu pa naložimo na položaj, o kakršnem sem vam govoril že v začetku. Tu je namreč vrsta italijanskih mest z italijansko večino, v katerih pa je vsekakor močna jugoslovanska manjšina, ki ima povrh še popolnoma jugoslovansko zaledje. Et-nični sestav Jugoslovancev tega ozemlja doseže 40.229 Jugoslovancev in 29.983 Italijanov. Poudarjam pa takoj, da živi 76% teh Italijanov v mestih. Navajam podatke štetje iz leta 1945, ki ga je izvršil jadranski inštitut na Reki pod vodstvom jugoslovanskega profesorja Rogliča. Mi smo dali članom komisije katastrof Istre, ki je rezultat tega velikega dela pri štetju v vsej Istri. Predhodno naj povem, zakaj se poslužujem tega štetja in ne prejšnjega. Rekel sem že prej, da se strinjajo tudi italijanski strokovnjaki s tem, da je bilo štetje iz leta 1921 čisti falsifikat. Ne čutim torej potrebe, da upoštevam štetje, ki ga nazivajo celo naši nasprotniki kot lažno. Poslužil bi se lahko štetja iz leta 1910, katerega sem se posluževal glede predelov na severu. Toda v pogledu Istre je položaj drugačen. Naj omenim najprej tisto, kar je skupno za oba dela Julijske krajine: štetje iz leta 1910 se ni izvršilo po narodnosti ali materinskem jeziku, za osnovo so vzeli običajni jezik.

Druga točka, ki je tudi skupna, pa je to, da so izvršile štetje običajno, katerim je država poverila to nalogo, ki pa so bile v rokah italijanskih državljancev. Toda glede Istre je treba omeniti nekaj drugega. Oglejmo si predvsem socialni sestav Istre. V njem bomo našli ključ za vse ostalo. Omenil bom še enega italijanskega strokovnjaka, Schiffrerja, ki se je podrobno bavil s tem problemom. On piše: Pri odnošjih med Italijani in Hrvati v Istri je osnovno socialno vprašanje, ki je važnejše kakor nacionalno, in obetke razlike. V preteklosti so gospodarile nad plodno zemljo v okolici istrskih mest nekatere plemiške rodbine, dalje meščani, intelektualci,

skratka italijanski vladajoči razred, ki je živel v mestih. Kmetje po vaseh pa so bili nasprotno skoraj vsi Slovani. V preteklem stoletju je tem kmetom uspelo, da postanejo skromni posestniki — dočim so prej smeli uživati samo polovico sadov.

Kljub vsemu, pa so ostali odvisni od gospode v mestih, ki je bila čisto njihov upnik.

Potrebno bi bilo tudi omeniti, da riše Schiffrer razvoj v zadnjih desetletjih preveč rožnato. Osvobojanje slovenskih in hrvatskih kmetov izpod meščanov pa ni doseglo takega razmaha. Nasprotno, v nekaterih delih te oblasti je šel razvoj v nasprotni smeri, t. j. buržoazija iz mest je kupovala še novo zemljo, ki jo so obdelovali hrvatski in slovenski kmetje. In glejte, kaj se je zgodilo! Ti ljudje, ki so bili v ekonomskem oziru odvisni od italijanskih veleposestnikov, so med popisom izjavili pod več ali manj odkritim pritiskom posestnikov, ali pa samo zato, da bi jim ugodili, da je njihov običajni jezik italijanski. Ni bilo potrebno, da bi izjavili, da so Italijani, ker tega pri štetju niso zahtevali. Pri štetju so namreč vprašali: kateri je vaš običajni jezik? Ker so kmetje morali govoriti s svojimi gospodarji italijansko, so rekli, da je njihov običajni jezik italijanski. Kako velika razlika je pod temi pogoji med običajnim in materinskim jezikom, lahko vidimo iz cele vrste primerov, ki jih lahko najdemo, če primerjamo štetje iz leta 1910 z našim štetjem ali pa enostavno z dejstvi ki so znana vsem v naših krajih. Navedel bom samo nekaj primerov.

V vasi Materada, ki leži znotraj ozemlja, ki nam ga hočejo odvzeti s francosko črto, je bilo po štetju iz leta 1910 49 Hrvatov. Toda v hrvatski ljudski šoli je bilo ta čas 100 učencev, hrvatski kandidat pa je dobil pri volitvah iz 1. 1911 v tem kraju 245 glasov. V vasi je bilo 49 Hrvatov, 100 otrok s hrvatskim materinskim jezikom, hrvatski kandidat pa je dobil 245 glasov polnoletnih moških, ker žene niso glasovale v Istri. V vseh drugih vaseh Istre so podpisali kmetje po podatkih iz arhiva puljskega sveta peticijo, s katero so zahtevali otvoritev hrvatske šole. Po štetju iz leta 1910 pa kljub temu ni bilo v tej vasi niti enega Hrvata.

Tretji primer je mogoče še bolj očividno. Tu pa gre za vasi občine Buje, ki leži sredi ozemlja o katerem govorimo. V vseh starih štetjih so bile te vasi proglašene kot popolnoma italijanske. Vemo pa, da nazivajo strokovnjaki italijanski značaj teh vasi pod izgovorom dvojezičnosti. Ljudje govorijo oba jezika. Toda prišel je mir.

(Dalje prihodnjič)

TIMMINS, ONT.

The Timmins Branch of the C.S.Y.F. is holding a dance on November 10th, at 8 o'clock.

This dance is being sponsored to raise money for the Railway Campaign.

We are inviting everyone — old and young — alike to attend this social affair which will take place at 112 Balsam Street, North.

Mary Slak, Secretary.

ODŠLA IZ BOLNICE

Dne 29. oktobra je Marija Gačnik iz Garson mine, ki se je nahajala v tukajšnji bolnici General Hosp. Toronto odšla iz omenjene bolnišnice in se ji je zdravje znatno izboljšalo.

Ob tej priliki je izrekla željo Ured. Edinosti, da se naj v listu v njenem imenu izreče zahvala vsem onim, kateri so jo obiskali za časa bolezn, kakor tudi za darila katere so ji prinesli v bolnico. Torej vsem prijateljem prav srčna hvala.

Mary Gačnik.

ZAHVALA

Tem potom se želim zahvaliti za vso gostoljubnost in postrežbo, ki smo jo bili deležni za časa našega obiska kanadskih rojakov v juliju mesecu t.l.

Posebno se zahvaljujemo družinam: Mr. Mrs. Cesar, Mr. Mrs. Ogulin, Mrs. Mrs. Klemenčič, Mr. Mrs. Matjašič, Mr. Mrs. Šuklje, Mrs. Mary Mehak in Mr. Frank

Iz francoščine prevedla K. N.

Čeprav po naravi ni bil maščevalen, je čutil nekakšno zadoščenje, da jo lahko draži in se ji maščuje za strah, ki mu ga je nagnala v žile s svojim pravkaršnjim nenavadnim vedenjem. Visokostno je dejal: "Prav imajo tisti, ki trdijo, da je ženski instinkt večji od ženske pameti. Zamolčali ste vse, kar bi vam utegnili škodovati. Nič kaj prijetno vam ne bi bilo pri srcu, če bi ljudje brali, da sem vas našel na cesti, med gručo raztrganih žensk. . ."

Te besede so zadele Orano, kakor dobro merjena zaušnica. "Povejte vendar, ali je sramota gledati smrti v obraz kot nedolžna žrtev?"

"Ne", je hladno odgovoril, "tega nisem dejal. Rekel sem samo, da ste to rajši zamolčali."

"Čudovito! Tega samo zato nisem povedala, ker bi utegnili škodovati mojemu maščevanju."

Vašemu maščevanju? Ne vem, zakaj vaše nežnočutje tako žali okoliščina, da sam se poročil z vami, ne da bi vas dobro poznal?"

Začutil je nekakšno naravno potrebo, da bi ji ugovarjal, da bi jo žalil in da bi s svojimi besedami sprožil tisto, kar je ostalo še skrito v njeni duši. Ni upal, da bo tako hitro dosegel svoj cilj. Orana se je razdražena obrnila in dala duška svoji jezi s ploho besed:

"Ne razumete me, Miguel. Rekla sem časnika, da se ljubiva kot dva golobčka in da sva se poročila iz ljubezni. . . iz ljubezni na prvi pogled."

"Res napeto čtivo za bralce povprečnega časopisa", je strupeno pripomnil in ugasnil komaj prižgano cigareto.

Lahen smehljaj je preblisnil njegov moški obraz, toda tako neoseben in kratak, da mu ni bilo mogoče uginiti vzroka.

Orana je bila tako razburjena, da ga sploh ni opazila. Strastno je nadaljevala:

"Torej se vam ne zdi prav nič čudno, prav nič smešno, da sem imenovala najin zakon, zakon iz ljubezni"? Dejala sem, da me obožujete! Vpletla sem ljubezen povsod, kjer ni bilo o njej ne sluha ne duha. . . V najino srečanje v Barceloni. . . v najino poročno noč. . . v najino pariško življenje. . . Povsod, povsod! Jutri bo vedel svet, da ste oženjen in da sva drug v drugega do ušes zaljubljena!"

Začuden jo je poslušal, ne da bi jo razumel, kam meri. Vendar pa je okrog njegovih ustnic zaigral in zatrepiljaj popustljiv nasmeh. V svetem ognju sladkega maščevanja je bila njegova mlada žežna še lepša kakor po navadi. Blede lica so ji zardela, da so se zdele njene sinje oči še temnejše.

"In vi ste torej mislili, da se bom zdel ljudem smešen, ker sem se poročil z ženo, ki sem jo ljubil in ki mi je moja ljubezen vračala?" je napeto vprašal in si prižgal novo cigareto, kakor da bi hotel pogovor zavleči.

Vem samo to, da bo zdaj ves svet izvedel, da imate ženo in da sem ta žena jaz, čeprav ste to svojim znancom in prijateljem tako skrbno zakrivali. Vsi bodo vedeli, da živim ob vaši strani, in nikoli več se ne boste mogli kar tako meni nič tebi nič odkrižati kakor to pot, ko ste sami odpotovali sem."

Moreno je nekajkrat potegnil, ne da bi odgovoril Potlej je odkrito pogledal Orano in počasi dejal:

"Ljuba Orana, povedati vam moram, da vaše takomenovane zaupnosti ne bodo zbudile pri mojih znanjih takšne senzacije, kakor pričakujete. Že večkrat sem povedal svojim prijateljem, da sem poročen z mlado, lepo in ljubečo ženo. . ."

"Oh! "Da, prav slišite: ljubečo ženo! Sicer mi vztrajno zatrujete, da me sovražite in prezirate, toda kaj morete zato, če so še danes odpoldne vaše oči drugače govorile. In tisto pismo materi. . ."

"Povedala sem vam že, da sem ga pisala samo zato, da bi mater pomirila."

"Nisem tega pozabil. Nočem vas spravljati v zadrego, Orana. . . toda ti izgovori so res izvitivi."

Mlada žena je molčala, ne vedoč kam meri njen mož. Tedaj se je Miguel živo zganil in pričel trdo in ostro:

"Sodeč po vaši fantaziji, bi laž skoro postala resnica. Zanima me, zakaj so najine skrivnosti tako zanimale vašega prijatelja?"

"Oh, časnika, imajo radi takšne pikantne ocvirke. . ." je nekoliko v zadregi odgovorila Orana.

"In vi ste mu jih nasuli lahkega srca?"

"Kajpak!"

"Da bi vsa ženeva vedela, da sem oženjen?"

"Vsa ženeva, ves svet! Da bi izvedela tudi ona druga, da bi trpela, kakor sem morala trpeti jaz!"

"Oprostite, o kom pa govorite?"

"O njej!" je vzkliknila ogorčena. "O oni drugi! O ženski, ki jo ljubite. . . Oh, zdaj sem se maščevala! Zadovoljna sem, da bosta trpela oba, vi in ona. . ."

Moreno je nenadno vstal. Človeku tako živahne narave, kakor je bil on, bi bilo ob takšni novici nemogoče, mirno obsedeti na stolu.

Potlej se je obrnil k Orani in jo dolgo in pozorno gledal:

(Nadaljevanje prihodnjič)

Fifolt. Seja našega obiska smo se res počutili med njimi kot bi bili doma. V njihovi sredini smo prebili nekoliko prijaznih dni, ki nam ostanejo za dolgo v spominu. Vse najboljše želimo omenjenim kakor tudi ostalim rojakom z katerimi nam ni bilo mogoče priti skupaj.

Mrs. J. Stariha.

TORONTO, ONT. Seja krožka demokratičnih žena se vrši prihodnji tork dne 12. novembra ob 8 uri zvečer na 386 Ontario St.

Naprosajo se vse Slovenke. Hrvatic in Srbinke, da se udeležijo seje ob določnem času, ker na dnevnem redu imamo nekoliko važnih vprašanj.

Odbor.

Sodnijski proces v Ljubljani

(Iz 3 strani)

Sredi oktobra 1943 je 21. domobranska četa z Baria, katere komandant je bil bivši bogoslovce-črnaokec Franc Frakelj, z izmišljenim imenom Peter Skalar, vprizorila po barjanskih vaseh pokol in pobila Franca Melika in njegove ženo Marijo in sina Slavka, Ivana Melika in njegovega sina Bojana, Antona Škrabo iz Tomišlja, Angelo Modic iz Črne vasi. Žrtve so bile pred ustrelitvijo silovito mučene in so se še par dni za tem videle na mestu zlorina krvave palice in raztrgani kosi obleke.

V IMENU KRISTUSOVEM SO MORILI NEDOLŽNE LJUDI

Dne 27. januarja 1944 je ista likvidatorska skupina "črne roke" s postojanke Barje pod vodstvom Franca Frakelja obkolila vas Vrbljenje, vdrila v hišo in odvedla Martina Furlana, njegovo sestro Pavlo, Angelo Kumše, Marijo Grebec in njeno sestro Alojzijo, Frančiško Štrumelj — mater 8. otrok, katere mož je umrl v inter-naciji na Rabu — Ivano Lisica in mater 5letnega otroka Marijo Podraž. V postojanki na Barju so jim priključili še Pavlo Peršin, mater 10 mesece starega otroka, Ančko Škrabar, katere moža so mesec prej isti zločinci pobili v Kozlarjevi hosti, in Mimi Grum, vse tri iz Tomišlja. Zvezali so jih s telefonsko žico, nakar jim je zločinec Frakelj povedal, da so Rupnikova vojska in da se borijo v imenu Kristusa, da bodo uničili vse partizane in njihove pristadke do zadnjega moža ter da bodo aretiranci v imenu Kristusovem ustreljeni. Zaključil je z besedami: "Zmagali bomo v imenu Kristusovem, tako nam Bog pomaga!"

Tako zvezane žrtve so odpeljali na grad Lisije pri Škofljici, kjer sta jih v posebni sobi dva duhovnika v duhovniškem oblačilu zaslisevala in hotela od njih zvedeti

Toronto, Ont.

Seja mestnega Sveta kanadskih južnih Slovanov se vrši dne 11. novembra ob 8 uri zvečer v Bolgarsko-Makedonski dvorani na 386 Ontario St.

Pozivajo se vsi odborniki in delegati priključenih organizacij, da se udeležijo seje, na kateri se bo razpravljalo o pripravah za proslavo 29. novembra, to je, prve obletnice proglasitve F. L. R. Jugoslavije.

Odbor.

Kirkland Lake, Ont.

Seja Pevskega in dram. društva "Triglav" se vrši dne 10. novembra ob 7 uri zvečer pri rojaku Piškurju, na 75 McCamus Ave., Kirkland Lake.

Ker bo seja zelo važna, da določimo bodoče delovanje in povečamo aktivnost društva, zato bodite točni in udeležite se seje polnoštevilno vsi brez izjeme člani ali nečlani.

Joe Francelj, taj.

RAD BI ZVEDEL

Kje se nahaja Anton Golobič, doma iz vasi Omot, št. 8 pri Semiču, Belakrajina. Pred vojno se je nahajal nekje v British Columbij in sicer: P.O. Sheep Creek, Gold Belt, B.C.

Citatelje tega lista naprošam ako kateri ve za njega, da bi mi sporočil njegov naslov. Če bo pa sam čital ta oglas, ga prosim da se javi bodisi na naslov lista ali pa na moj naslov.

L. Ostronč, 1820 Alexis Rd. Windsor, Ont.

Toronto, Ont.

Članstvu odseka Z.K.S. se nanašajo, ker vsled seje glavnega odbora Z. K. S. se ni mogla oddržati seja 3. novembra — se bo seja odseka vršila s soboto dne 9. novembra, katere začetek bo ob 8. uri zvečer v znanih prostorih Bolgarsko-Makedonski dvorani na 386 Ontario St.

Ker je na dnevnem redu več važnih stvari se naprošate, da se seje udeležite v polnem številu in z vami naj pridejo tudi vaši prijatelji, kateri želijo pristopiti v odbor.

"Počakaj mene" je novi sovjetski film, kateri se bazira na povest, ki jo je spisal poet Konstantin Simonov. Ta in še nekateri drugi filmi so sedaj na programu Kino Theatru, College in Manning St.

DNEVNO NA PROGRAMU V KINO THEATRU

"Počakaj mene" film je angleško govoreči in se po svoji izdelavi in zanimivosti ne razlikuje od vseh prejšnjih sovjetskih filmov.

Nadalje na istem programu je šaljivi film "Abbott in Costello" ter "Chocolate Solder" v osebi zelo znanim Nelson Eddy.

Na programu so tudi muzični program "Ukrajinske in Georgijanske pesmi".

Vse to boste videli na programu v Kino Theatre.